

Fejér Csaba

Csendélet

Horváth
Dezső

KERTEK A VÁROS SZÉLÉN

Mit tehet az az ember, aki örül ugyan, hogy napról napra nagyobb nagyváros lesz Szeged, de akit zavar a város minden előnyéhez adósedőnek belépő zsúfolt utca, a tengernyi autó, forgalmi dugóval, közlekedési fenyegetéseivel, zajjal, füsttel, akit idegesít a lőtás-futás, izaszt az aszfalt fölött megrekedt forróság és elfáraszt a napi munka? Van, aki horgászni, evezni, vagy úszkálni kimegy a Tiszára, bográcsával kiül az erdő szélére paprikás krumplit főzni. Jól jár, aki autójával körbejárhatja az ország többi városát. Megnyugodva térhet haza, ha látja, hogy ott is zsúfolt az utca, nagyobb a dugó, több a zaj. Sokan vannak, akik kiballagnak a Csongrádi sugárút végére, a kétszázegyötven négyzetméteres kertekébe, és esküdni kezdnek, hogy a legfőbb jót ők találták ki.

Kapanyelek végénél minden kérdésre ezeket a válaszokat kapom: kell a pihenés, kell a csend, a nyugalom, kell a mozgás, a friss levegő és a napsütés. Kell a világból 200 négyzetméter legalább, ahol azt csináljuk, amit én akarok. És a zöldborsó is kell.

Bodás kiskertek várják embereiket a körtöltés meg a vásárhelyi vasút szögletében. Aki csak a bódékat vizsgálja, az sem unatkozik, mert akad itt mindenféle. Ezt a kis faalkotmányt csak azért csinálták ládagaryi szelektésből, hogy a kapának, vödörnek és permetezőnek hajléka legyen, az a másik akár nyaraló is lehet. A kiszuperált „dumadobozoktól” az egyéb fakaruszokig mindenféle nyugdíjas utasfűlkék is helyet kapnak eső ellen tetőt jelentő funkcióval.

Az idejéről emberek egytől-egyik mind dolgoznak. Akkor is, amikor az alkonyatra hajló nap sugar is harminc fok körül piszkálja a hőmértét. A kert munkát kér a nyugalomért cserébe.

Szalma István lecajtáján nyitok be először megkérdeznél: nincs jobb dolog vasárnap délután? Az érveknél valóságos láncolata támad. Két kutyát tart a kertben, azoknak mindennap enni kell. Mire való a két kutya? Talvaly lopták a dinnyét, és a két nyulat, azért kell. És azért, hogy legyen kihez szólni, ha kijön. Mert aki ilyen szép kertet akar, annak hétfőtől vasárnapig ide kell járnia. Kettőszáz gyökeres szőlővesszője között a Mathiasz Jánostól a Szőlőskertek királynőjéig, minden van, és jövőre már kóstolót is adnak. Ribizli, mandula, őszibarack, körte, csereznye őszlevegőt fajtákkal sorakozik. Igényes a kertész. Amit a konyhára visz, ne piaci tömegcikk legyen! Retek, zöltség, sárgarépa, három sor karfiol, saját palántáiról nevelve. Anyit terem ez, hogy a család nem is győzi megenni. Muszáj eladni majd belőle. Legnagyobb érték mégis a szabad levegő, mert a foglalkozására nézve kifizető a Patyolatnál Szalma István.

— Iparkodik ki a természetbe a városi ember. Itt van a szomszéd például. Előrehaladtot terhes az asszony, de kijár mindennap kapálni. Ha mondom, hogy nehéz ez már neki, azt mondja, hogy jól esik. A másik

szomszédnak kocsija van, de akkor örül, ha végigkapálhatja a vasárnapot. Ha nem elég hosszú a nap, arra is jó a kocsija, hogy reflektorának fényeiben locsoljanak este.

Néhány kerttel odébb fiatalember bajlódik a kukoricával. Az az érdekesség benne, hogy felsőfokon képzett kertész, mégis kukoricára futotta csak az igyekezetéből az ide. Neki időtöltésnek kell a kert egyelőre. Azelőtt sportolt, abbahagyta, de mozgás nélkül nem bírja. Legtöbbször a barátokkal együtt jön, mert egyedül unalmas lenne. Behűtik a bort, vagy a sört — két sor kukorica után egy liter a norma.

Csak a csodakút miatt állok meg a harmadik kert vaságyakból formált előkelő ajtaja mellett, de észreveszem, hogy ismerősök a bentiek. A kút közelről nézve még jobban éri a pénzt. A kopoltyakútól a legmodernebb, kézibillettetésű nortonkútig, minden előfordul itt a kertekben, de ennek nem látom párját. Nyomásfokozónak egy nagy levegőkazánt szerelt a festőművész a pumpák fölé, annyi csappal, hogy járatlan ember eltévedne köztük. Külön csapja van kérésásra, egy másik a zuhanyozóhoz szolgál. A harmadik — változatos kivánságra — langyos vizet ad. A locsoló dűznije ritkaságzámra menő, kilencenkilencedi példány. Kilenc bicikliszelep egy burkba építve, kúpos fúróval úgy kifúrva, hogy mind a kilenc terítse a vizet. És az absztrakt képek ismert alkotója, Hemmert János, nagyon is konkrét mozdulatokkal pumpálja a vizet a saját kertjében.

Hétköznap legszívesebben kandidátusi disszertációján, az István-majori lengyel nyelvjárás ágas-bogas tekervényein dolgozik felesége, de a csütörtök, péntek, szombat és vasárnap délutánja egyelőre kihozza ide kapálgatásra. Nagy kísérletbe kezdett a káposzta, cékla és más ágyások mestere; minden mag Lengyelországból került ide. A Jancsi-bab állítólag a mi Juliska-babunknál is nagyobb pazuulty ereszt majd. A kísérlet lényege ennyi: hogyan él meg a szülőföld növénye azon a vidéken, ahol a tanárú szerencsésen gyökeret vert. Krakóból jött egybéként a locsolókanna, lengyel a jó fogású kiskapa, de a szőlő hamburgi muskotály, amelyik egy szem fürtöt már kínál az ide.

A szomszédot már nincs időm kérdezni. Lehet, hogy étvágyosnálónak mondaná ő a kertet, mert civilben a Hungaria főszakcsa. Messzehordó locsolója a kert sarkába is szórja a vizet. Amott kendergyári munkás hajlatozik. Itt az aszfaltot építő vállalat dolgozója puhítja a földet, de van itt könyvtáros, nyugdíjas sportember, aktív katonatiszt, aki mind esküszik, hogy igazán jól pihenni csak úgy lehet, ha saját kertben terem a salátát.

— Panaszkodni semmi?

— Hogyne volna! Átkozott rosszak az utak, és a busz nem jön tovább a körtöltés alatti nagy nyárfánál. Pedig itt is meg tudna fordulni.

Andrássy Lajos MÍG NYÚJTÓZKODTÁL

Téphet a kin őrzönghetsz mint a dúvadak himbálna szél magadnak lennél árnya csak Kinek szemét kívántad el hogy vétkedert szemed vette az orv kinek szemét-szemért? Nem mindegy már? Dobd el a mérget fogj vasat ha ennyi kellett eljön az még védd magad! Sorsoddal húztál dacal ujjat s ezt nyögöd álmotündéred lett korbácsos ördögöd Most üss hiszen már nem veszíthetsz többet el üthetsz amíg a nyirkos sárgaföld lep el Üss szóval ha az öklöd is már elpuhult ...Míg nyújtózkodtál: aranyalmád elgurult!

MÍG LELKEM VARÁZSSZŐNYEGÉN

két lábbal földön állok
mégis csillagként égek
nem fognak rajtam átkok
s nem gátolhatnak fékek

amíg a esőkod életem
sebezhetően szívem
kéknek látom a kéket
s ha lelkem leterítem

míg lágyan ringatódzva
varázsszőnyegén szállunk
előbe új napoknak
a fény nem vendég nálunk.

RÖVIDZÁRLAT

Álmodtam én már — s félek: éberem magamnak s másnak annyi véresen torzá nyútt arcot, fájdalomt, iszonyt, Júdás csókjától fertőzött viszonyt miben szörny-ösztön vett erőt az elmén s min púp, fekély, szálára tépett kelmén úgy áttetszett a rejtett bűn, a máz ott úgy pattogott, hogy nyirkos hideg rázott a verőfényben! — Gyilkos rövidzárlat! Álmodtam-e vagy életem is, de vágtat velem a fékezett képeket: én öltem, káromkodva az oltárkövek döltem, vért ittam, esaltam, szűkeket tiportam! Így volt? Nem így volt? Tettem vagy akartam? S fohászkodtam tagadott istenekhez? Magam vagyok a Fény, Tűkőr s a Vakság s ha mindez így van mért e bizonyosság: hogy bűn nem tapad még sem a kezemhez?!

Szávay
István

AUTÓ- AUTOMATÁK

ladt a két autó, Az első hirtelen megállt. Álló helyzetben a két kocsi közti távolság mindössze 12 centivel volt kevesebb, mint menet közben. Ha ember fékezett volna, biztos az összeütközés.

Hasonló elven működik az a berendezés is, amely ha vonat közlekedik a vasúti átjáróhoz, a sínek előtt megállítja a kocsit. Csak akkor engedi tovább indulni, ha a vonat már elhaladt. Ugyanígy a rendőrlámpa piros jelzésére is megáll az autó. És egy automatika azt is megállíthatja, hogy a vezető túllépje a megengedett maximális sebességet. Lakott területen például a település határára elhelyezett rádióadó jelzésre megakadályozza, hogy a motor fordulatszámja egy bizonyos érték fölé emelkedjen.

Mondhatnánk azt is, mi szükség van minderre. Hiszen, ha valaki betartja a követési távolságot, nem ütközik a másiknak. Ha figyelmesen vezet, nem rohan a sorompónak, és az nem borotválja le az utasok fejét. Igen, ha... Csakhogy a gépjármű vezetőjét sok megterhelés éri. Néha „leblokkol” az idegrendszer, nem tud megfelelően reagálni a kialakult helyzetre. És ezért embereknek kell meghaladni. No, meg a közlekedés feltételei.

Azokban az országokban, ahol magas szintű a motorizáció, a legtöbb úton egyszerűen képtelenség betartani a követési távolságot, mert máris hátré állnak be a kocsik előtti üres helyre. 70–100 kilométeres sebességgel rohannak az autók hús méterrel egymás mögött. Elég egy műszaki hiba és kész a tömegszerencsétlenség. Az ember ott már nem tehet semmit, csak a gép. Arról nem is beszélve, hogy a követési távolság csökkenésével sokszorosára nő az utak átbocsátóképesége. A feladatot ísmét csak a gép tudja megoldani. Egyszerűen: a közúti közlekedés feltételei előbb-utóbb mindenhol egyértelműen szükségessé teszik a kibernetikai berendezések bevezetését, használatát.

DIÓ- HÉJBAN

Nehezen kaptak kéglit. Sokkal több haveri szóra volt szükség, mint akarták. A kulcsot a mozi előterében háromszor is megnézték: valóban ez a kis acéldarab a néhány órai együttlé?

Tervezni nem mindig célszerű — vallotta a fiú elkésredve, aztán bágyadtan asztalhoz ült. A lány ásitott néhányszor, öt percet alszom — mondta, s horkolását folytatva aludt tovább.

Csendesen szólt a csengő, jött a haver és néhány jó társa. Kösz, szevasztok — felelte az ifjú pár, s a folyosón árgus szemmel figyelte botladozó lépéseiket a leendő anyós.

Amikor ugyanezt, ugyanígy, többször megtették, összeházasodtak. A fiú ásitott néhányszor, öt percet engedj aludni — mondta, s a horkolást folytatva aludt tovább.

Nehezen váltak el. Sokkal több barátai szóra volt szükség, mint gondolták. A tárgyalás után háromszor is megnézték a dokumentumot: valóban ez a kis papírdarab a függetlenség? Aztán még utoljára közösen vettek egy csomag cigarettát, a gyerek kezébe nyomták, s ki-ki indult az útjára.

A lány presszóba sietett — várták barátai.

A fiú a nyugdíjintézet felé vette útját.

A gyerek pedig, honpolgári kötelességének eleget téve — bevonult katonának.

Besze Imre